

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

Rådet är den institution som tillsammans med Europaparlamentet antar EU:s lagstiftning genom förordningar och direktiv, och förbereder beslut och icke-bindande rekommendationer. Inom sina befogenhetsområden fattar rådet beslut med enkel majoritet, kvalificerad majoritet eller enhällighet, i enlighet med den rättsliga grunden för de akter som kräver rådets godkännande.

RÄTTSLIG GRUND

Inom Europeiska unionens gemensamma institutionella ram utövar rådet de befogenheter som det har fått genom artikel 16 i fördraget om Europeiska unionen (nedan kallat *EU-fördraget*) och artiklarna 237–243 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan kallat *EUf-fördraget*).

ROLL

A. Lagstiftning

Utifrån de förslag som kommissionen lägger fram antar rådet EU:s lagstiftning i form av förordningar och direktiv, antingen tillsammans med Europaparlamentet i enlighet med artikel 294 i EUf-fördraget (ordinarie lagstiftningsförfarande) eller ensamt efter samråd med parlamentet (se faktablad [1.2.3](#)). Rådet antar även enskilda beslut och icke-bindande rekommendationer (artikel 288 i EUf-fördraget) samt utfärdar resolutioner. Rådet och Europaparlamentet fastställer allmänna regler för utövandet av de genomförandebefogenheter som har tilldelats kommissionen eller som bara rådet självt har (artikel 291.3 i EUf-fördraget).

B. Budget

Rådet är en av budgetmyndighetens två parter som antar unionens budget (den andra parten är Europaparlamentet) (se faktablad [1.2.5](#)). Vidare antar rådet med enhällighet, i enlighet med ett särskilt lagstiftningsförfarande, beslut med bestämmelser om systemet med egna medel och den fleråriga budgetramen (artiklarna 311 och 312 i EUf-fördraget). I det senare fallet måste parlamentet godkänna detta med en majoritet av sina ledamöter. Den senaste fleråriga budgetramen (2014–2020) antogs av parlamentet i november 2013. Rådet delar avsnitt II i EU:s budget med Europeiska rådet (artikel 43 b i budgetförordningen), men det rör sig om två separata institutioner.

C. Övriga befogenheter

1. Internationella avtal

Rådet ingår Europeiska unionens internationella avtal, som förhandlas fram av kommissionen och i de flesta fall kräver parlamentets godkännande (artikel 218.6 i EUF-fördraget).

2. Utnämningar

Rådet utser med kvalificerad majoritet (sedan Nicefördraget) ledamöterna av Europeiska revisionsrätten, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén.

3. Ekonomisk politik

Rådet samordnar medlemsstaternas ekonomiska politik (artikel 121 i EUF-fördraget) och fattar penningpolitiska beslut, utan att detta inverkar på Europeiska centralbankens befogenheter. Särskilda bestämmelser gäller för medlemmarna i Eurogruppen, som väljer en ordförande för ett mandat på 2,5 år (artiklarna 136 och 137 i EUF-fördraget). I regel samlas Eurogruppens finansministrar dagen före rådets (ekonomiska och finansiella frågor) möte.

Rådet har även vissa funktioner avseende ekonomisk styrning inom ramen för den europeiska planeringsterminen. I början av cykeln, dvs. på hösten, behandlar rådet de särskilda rekommendationerna för euroområdet med utgångspunkt från den årliga tillväxtöversikten. I juni och juli antar rådet sedan de landsspecifika rekommendationerna efter det att de godkänts av Europeiska rådet.

Artikel 136 i EUF-fördraget ändrades genom Europeiska rådets beslut 2011/199/EU som trädde i kraft den 1 maj 2013, efter ratificering av samtliga medlemsstater. Det utgör nu den rättsliga grunden för stabilitetsmekanismer såsom Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) ([2.6.8](#)).

4. Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (se faktabladen [5.1.1](#) och [5.1.2](#))

Lissabonfördraget gav Europeiska unionen, som ersatte Europeiska gemenskapen, rättslig status. Genom det nya fördraget upphävdes dessutom strukturen med de tre pelarna. Rättsliga och inrikes frågor integrerades fullständigt med EU:s övriga politikområden inom vilka det ordinarie lagstiftningsförfarandet i regel tillämpas. När det gäller utrikes- och säkerhetspolitiken fortsätter rådet dock att agera utifrån särskilda bestämmelser när det antar gemensamma ståndpunkter och gemensamma åtgärder eller utarbetar överenskommelser.

Den tidigare modellen med trojkan har ersatts med ett nytt system: rådet (utrikes frågor) bedriver numera ett nära samarbete med kommissionen under ständig ledning av unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik. Rådet för utrikes frågor bistås av rådets generalsekretariat och av Europeiska utrikestjänsten.

ORGANISATION

A. Sammansättning

1. Ledamöter

Rådet består av en företrädare för varje medlemsstat på ministernivå som har befogenhet att fatta bindande beslut för regeringen i denna medlemsstat (artikel 16.2 i EU-fördraget).

2. Ordförandeskap

Med undantag för rådet för utrikes frågor är det företrädaren för det land som innehar ordförandeskapet för Europeiska unionen som verkar som rådets ordförande. Ordförandeskapet byts ut var sjätte månad enligt en turordning som bestäms genom enhälligt beslut av rådet (artikel 16.9 i EU-fördraget). Ordförandeskapet i rådet, med undantag för konstellationen utrikes frågor, innehas av på förhand bestämda grupper med tre medlemsstater under en period av 18 månader. Det sex månader långa ordförandeskapet innehas i tur och ordning av medlemmarna i gruppen.

Under de fem närmaste åren kommer ordförandeskapet att innehas av följande länder: Finland under andra halvåret 2019, Kroatien och Tyskland 2020, Portugal och Slovenien 2021, Frankrike och Tjeckien 2022 samt Sverige och Spanien 2023. Europeiska rådet kan ändra turordningen för ordförandeskapet (artikel 236 b i EUF-fördraget).

3. Förberedande organ och instanser

En kommitté bestående av medlemsstaternas ständiga representanter förbereder rådets arbete och utför de uppdrag som rådet ger den (artikel 240 i EUF-fördraget). Kommittén leds av en representant för den medlemsstat som innehar ordförandeskapet i rådet (allmänna frågor), dvs. det roterande ordförandeskapet. Kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik, som följer utvecklingen i världen på de områden som omfattas av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, leds dock av en representant för unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik.

Denna kommitté sammanträder varje vecka för att förbereda rådets arbete och samordna den verksamhet som är kopplad till medbeslutandet med Europaparlamentet. Kommittén är uppdelad i två grupper: Coreper I, som består av de ställföreträdande ständiga representanterna, förbereder arbetet på de mer tekniska områdena, bland annat inom jordbruk, sysselsättning, utbildning och miljö; Coreper II behandlar områden på en "högre politisk nivå", vilka framför allt omfattar utrikes frågor, ekonomiska och finansiella frågor samt rättsliga och inrikes frågor. Coreper bistås i sitt förberedande arbete av ett tiotal kommittéer och ett hundratal specialiserade arbetsgrupper.

B. Funktionssätt

Beroende på vilket område det gäller fattar rådet beslut med antingen enkel majoritet, kvalificerad majoritet eller enhällighet (se faktablad [1.2.3](#) och [1.2.4](#)). När rådet handlar i egenskap av lagstiftare är dess möten offentliga (artikel 16.8 i EU-fördraget). Rådets generalsekreterare utses av rådet i enlighet med artikel 240 i EUF-fördraget.

Rådets möten hålls huvudsakligen i Bryssel, men sammanträdena i april, juni och oktober anordnas i Luxemburg. Det finns för närvarande tio rådskonstellationer, varav tre sammanträder regelbundet (allmänna frågor, utrikes frågor, ekonomiska och finansiella frågor (Ekofinrådet)).

1. Enkel majoritet

Enkel majoritet innebär att ett förslag anses ha antagits om det får fler röster för än emot. Varje medlem av rådet har en röst. Enkel majoritet tillämpas varje gång som fördraget inte föreskriver annorlunda (artikel 238.1 i EUF-fördraget). Detta är alltså det normala beslutsförfarandet. I själva verket fattas dock beslut med enkel majoritet enbart i ett fåtal frågor, nämligen när det gäller rådets interna arbetsordning, organisationen inom rådets generalsekretariat och kommittébestämmelserna enligt fördraget.

2. Kvalificerad majoritet

a. Mekanism

I många frågor föreskriver fördraget att beslut måste fattas med kvalificerad majoritet, vilket kräver fler röster än vid enkel majoritet. I sådana fall tillämpas dock inte lika rösträtt. Varje land förfogar över ett visst antal röster beroende på befolkningens mängd (artikel 205.2 i EG-fördraget och från november 2014, artikel 238 i EUF-fördraget). Den 1 januari 2007 infördes en ny röstviktning. Kvalificerad majoritet uppnås om beslutet får minst 260 röster av det totala röstantalet 352 (73,86 procent), om beslutet stöds av en majoritet av medlemsstaterna, och om beslutet godkänns av minst 62 procent av EU:s befolkning (en eventuell kontroll av att detta kriterium är uppfyllt måste begäras av en medlemsstat).

Genom Lissabonfördraget avskaffades systemet med viktade röster och numera följs en enklare regel om dubbel majoritet: 55 procent av rådsmedlemmarna (72 procent om förslaget inte kommer från kommissionen eller den höga representanten), som ska omfatta minst 16 av dem (eller 21 om initiativet inte kommer från kommissionen eller den höga representanten) och representera minst 65 procent av EU:s totala befolkning. Detta nya system började tillämpas den 1 november 2014.

b. Tillämpningsområde

Genom Lissabonfördraget utökades tillämpningsområdet för beslutsfattande med kvalificerad majoritet ytterligare. I fråga om 68 rättsliga grunder har omröstning med kvalificerad majoritet antingen införts eller utökats, oftast i samband med införandet av det ordinarie lagstiftningsförfarandet (som nu tillämpas på flera områden som tidigare ingick i den tredje pelaren). Kvalificerad majoritet används även för att utse ordföranden och ledamöterna av kommissionen samt ledamöterna av Europeiska revisionsrätten, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén (se faktabladen [1.2.3](#) och [1.2.4](#)).

3. Enhällighet

Fördraget kräver enbart enhällighet på ett fåtal områden som dock tillhör de viktigaste (bl.a. skatter och socialpolitik). Enhällighet föreskrivs även i Lissabonfördraget. I enlighet med artikel 48.7 i EU-fördraget får rådet dock enligt en övergångsklausul besluta med kvalificerad majoritet i stället för med enhällighet i vissa frågor. Inom vissa politikområden kan rådet dessutom besluta (enhälligt) att utöka

tillämpningen av kvalificerad majoritet, t.ex. i frågor som rör familjerätten och som har gränsöverskridande följder (artikel 81.3 i EUF-fördraget).

Rent allmänt eftersträvar rådet gärna enhälliga beslut även i frågor där detta inte krävs. Denna tendens är en följd av Luxemburgkompromissen från 1966, som innebar slutet på en konflikt mellan Frankrike och de övriga medlemsstaterna när Frankrike vägrade att övergå från enhällighet till kvalificerad majoritet inom vissa områden. I texten till kompromissen anges att när ett beslut utifrån kommissionens förslag kan fattas med en majoritet av rösterna och när samtidigt synnerligen viktiga intressen för en eller flera parter står på spel, ska rådets medlemmar sträva efter att inom rimlig tid finna lösningar som kan godkännas av alla rådsmedlemmar med hänsyn till deras ömsesidiga intressen och gemenskapens intressen.

Man fann också en liknande lösning 1994 genom den så kallade Ioanninakompromissen. Denna kompromiss skyddar medlemsstater som nästan utgör en blockerande minoritet genom att fastställa att om dessa medlemsstater skulle ge uttryck för sin avsikt att motsätta sig ett beslut som rådet ska anta med kvalificerad majoritet, så ska rådet göra sitt yttersta för att inom rimlig tid finna en lösning som kan godtas av en stor majoritet av medlemsstaterna.

Samma syfte hade även den mer nyligen tillkomna möjligheten att skjuta upp införandet av det nya systemet med dubbel majoritet från 2014 till den 31 mars 2017, vilket gjorde det möjligt för en medlemsstat att begära att den tidigare regeln för omröstning med kvalificerad majoritet (enligt Nicefördraget) skulle tillämpas (se faktablad [1.2.3](#)).

Eeva Pavy
05/2019

